

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

Infokiri 29.10.21

Käesolevast infokirjast leiate ülevaate ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse tegemistest ja muud huvitavat ning kasulikku seoses soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse edendamise valdkonnaga.

EIGE soolise võrdõiguslikkuse indeks – Eesti on skooriga 61,6 EL-is 17ndal kohal

Eile avaldas EIGE värske ELi **soolise võrdõiguslikkuse indeksi, mis on üks strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete mõõdikutest**. Eesti tänavune skoor on 61,6, millega oleme EL-is 17ndal kohal. Eesti kõige paremad tulemused teiste ELi riikidega võrdluses on ajakasutuse valdkonnas ja hoolduse alavaldkonnas ning mahajäämus tervise valdkonnas ja tervisekäitumise alavaldkonnas. Alates 2010. aastast on Eesti edetabelis tõusnud 8,2 punkti ja kolme koha võrra.

Täpsemalt toob EIGE indeks välja järgmised proovikivid:

- **Soolised lõhed püsivad** nii hõives, palgas kui ka hoolduses ning on suurimad lastega naiste ja meeste vahel. **Palgalõhe**, mille poolest kuulume endiselt EL edetabeli tippu, näitab viimastel aastatel küll vähenemise märke, kuid **püsib eriti suur lastega naiste ja meeste vahel** (40 protsendipunkti 2014. aastal ja 32 protsendipunkti 2019. aastal), **keskmise haridustasemega naiste ja meeste vahel** (2014. aastal 38 protsendipunkti ja 31 protsendipunkti aastal 2019) ning **teisest rahvusest naiste ja meeste vahel** (2014. aastal 45 protsendipunkti ja 2019. aastal 30 protsendipunkti).
- **Naiste vaesusrisk on Eestis üks ELi kõrgemaid**: 2019. aastal oli vaesusriskis ligikaudu 25% naistest ja 20% meestest. **Eriti suures vaesusriskis on vanemad naised**. Ligikaudu 50% 65-aastastest ja vanematest naistest on vaesusriskis, mis on 18 protsendipunkti kõrgem kui sama vanuserühma meestel ja üle 20 protsendipunkti kõrgem kui teistes vanuserühmades olevatel naistel.
- **Hariduslõhed kõrghariduses püsivad**: Alates 2010. aastast **on kolmanda taseme hariduse omandanud naiste osakaal kasvanud meeste omast kiiremini**. Kolmanda taseme haridusega naiste osakaal kasvas 36 protsendilt 2010. aastal 45 protsendini 2019. aastal, meeste osakaal samal ajal 22 protsendilt 28 protsendile. Sooline lõhe on eriti suur 25–49-aastaste naiste ja meeste vahel.
- **Naisi on rohkem valitsemise juures, kuid vähem majanduslike ja sotsiaalsete otsuste tegemise valdkonnas**. Võimu valdkonna skoori paranemist mõjutab naiste osatähtsuse kasv valitsuses – naiste osakaal ministrite seas kasvas 13 protsendilt 2019. aastal 47 protsendini 2021. aasta esimeses kvartalis.
- **Proovikivid tervises**: Eestis on EL-is suurim rahuldamata tervisekontrollivajadusega inimeste osakaal. 2019. aastal teatas ligikaudu 20% naistest ja 15% meestest, sh ligi 29% puuetega naistest ja 23% puuetega meestest, et neil on rahuldamata arstliku läbivaatuse vajadus.

EIGE indeks mõõdab soolist võrdõiguslikkust kuues peamises valdkonnas – töö, raha, teadmised, tervis, aeg, võim ning tulemusi esitatakse 1-100 skaalal.

EIGE soolise võrdõiguslikkuse indeks on üks strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete mõõdikutest.

Loe lähemalt Eesti skoori kohta siit: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021/EE>

Soolõime ELi eelarves. EL Nõukogu järelkaja kontrollikoja auditile

Euroopa Liidu Nõukogu avaldas 15. oktoobril **nõukogu järelkaja Euroopa Kontrollikoja eriaruandele „Soolõime ELi eelarves. Aeg on minna üle sõnadelt tegudele“** (10/2021). Euroopa Kontrollikoja aruanne tõi välja, et ELi eelarvevahendite kasutamisel on tehtud liiga vähe süsteemseks soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ning olukorra parandamiseks oleks tarvis nii selgemaid õiguslikke nõudeid kui ka tõhusamat raamistikku. **Kontrollikoda leidis ka, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ei kasuta oma tegelikke võimalusi mõjusaks soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ega kogu piisavalt teavet oma tegevuste mõju ja tulemuslikkuse kohta.**

Lähtudes Euroopa Kontrollikoja osutatud kitsaskohtadest, kutsub Euroopa Liidu Nõukogu üles Euroopa Komisjoni koostöös liikmesriikidega:

- Lõimima sooline aspekt süstemaatiliselt kõikidesse ELi strateegiatesse ja poliitikatesse.
- Võtma erilise tähelepanu alla taaste- ja vastupidavuskavade soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide täitmise.
- Süstemaatiliselt kasutama sooliselt segregeeritud andmeid, et tugevdada teadmispõhist poliitikakujundamist EL rahastamisprogrammides.
- Tõhustama sooga seotud eesmärkide jälgimist a) kasutades selleks asjakohaseid soolist võrdõiguslikkust käsitlevaid andmeid, sh näitajaid, mille kohta on olemas sooliselt segregeeritud andmed ELi 2021.–2027. aasta rahastamisprogrammide ja -vahendite jaoks; b) kasutades asjakohastes tulevastes seadusandlikes ettepanekutes sooliselt segregeeritud tulemusnäitajaid ning c) esitades iga-aastase haldus- ja tulemusaruande raames aruandeid ELi rahastamisprogrammide panuse kohta soolõimega seotud edusammudesse.
- Töötama välja usaldusväärse süsteemi soolise võrdõiguslikkuse toetamiseks eraldatud ja kasutatud vahendite jälgimiseks ning andma igal aastal aru soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas saavutatud tulemustest, et parandada aruandekohustust ja eelarve läbipaistvust ning tagada, et 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus on soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas programmidele eraldatud ja neis kasutatud vahendite kohta kättesaadav usaldusväärne teave.

Euroopa Liidu Nõukogu järelkaja Euroopa Kontrollikoja eriaruandele on eesti keeles kättesaadav siin: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12829-2021-INIT/et/pdf>

Kontrollikoja eriaruanne „Soolõime ELi eelarves: aeg on minna üle sõnadelt tegudele“ on eesti keeles kättesaadav

siin:

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_ET.pdf

Sotsiaalministeerium hakkab katsetama võrdsete võimaluste edendamist koostöös viie ministeeriumiga

Viis ministeeriumi hakkavad Sotsiaalministeeriumi juhtimisel katsetama, kuidas õnnestub poliitika kujundamise protsessis algusest peale arvestada võrdsete võimaluste, sh soolise võrdõiguslikkuse ja ligipääsetavusega. Projekt kestab ühe aasta ning selle põhjal töötatakse välja mudel, kuidas valitsussektor tervikuna saab võrdse kohtlemise teemadega senisest paremini arvestada.

Soolise võrdõiguslikkuse seadus kohustab kõiki ministeeriume süstemaatiliselt ja eesmärgistatult edendama soolist võrdõiguslikkust. Lisaks peavad ministeeriumid vastavalt võrdse kohtlemise seadusele tagama inimeste kaitse diskrimineerimise eest, järgima võrdse kohtlemise põhimõtet ning tegema koostööd võrdse kohtlemise põhimõtte edendamisel. Samuti tulenevad EL-i õigusaktidest nõuded edendada eurotoetuste planeerimise ja kasutamise igal etapil nii soolist võrdõiguslikkust kui tagada võrdne kohtlemine ja ligipääsetavus.

Sotsiaalministeeriumi hinnangul täidetakse seadustest tulenevaid kohustusi ministeeriumides praegu siiski veel ebaühtlaselt. Seda ühest küljest madala teadlikkuse ja oskuste tõttu, teisest küljest seetõttu, et puudub toetav süsteem. Kitsaskohtade lahendamiseks otsustaski valitsus piloteerida süstemaatiliselt ja eesmärgistatult soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste, sealhulgas ligipääsetavuse edendamist viie ministeeriumi ja riigikantselei koostöös.

Sotsiaalministeeriumi pilootprojekti osaleb ka ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus, aidates nõustada EL-i fondidest rahastatud meetmetes soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise, sh ligipääsetavuse edendamist.

Loe projektist lähemalt: <https://www.sm.ee/et/uudised/riik-hakkab-katsetama-vordsete-voimaluste-edendamist-poliitikakujunduses>

Heade praktikate kogumik ja videod nüüd ka ingliskeelsete subtiitritega

Tänavu avaldas ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus heade praktikate kogumiku, et innustada projektide elluviijaid mõtlema sellele, kuidas oma tegevuses arvestada erinevast soost, rahvusest ja vanusest inimeste vajaduste ning ligipääsetavusega. **Kogumik „Parimad viisid võrdsete võimaluste loomiseks. Häid näiteid perioodil 2014-2020 struktuuriotetuste abil rahastatud projektidest“** on veebis kättesaadav siin: https://kompetentsikeskus.sm.ee/wp-content/uploads/2021/01/Parimad-viisid-vordsete-voimaluste-loomiseks-VEEB_final.pdf

Meenutame, et heade praktikate kogumikku on endiselt **võimalik ka paberkandjal endale tellida**. Selleks andke palun oma soovist teada Lee Maripuu (lee.maripuu@sm.ee).

Kogumikku täiendavad kolm **videolugu**, mis on nüüd varustatud ka **ingliskeelsete subtiitritega**:

1. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium räägib, milliseid lahendusi kasutati koostöös kommunikatsioonibürooga Havas selleks, et innustada tüdrukuid IKT-erialade vastu huvi tundma: https://www.youtube.com/watch?v=sdDNzs_P8_o&list=PLN7QBWEGh1tzBsof-I5-dWnPua1wCWAwn
2. Paksu Margareeta muuseum-külastuskeskus annab eeskuju ligipääsetavuse tagamisel: <https://www.youtube.com/watch?v=D2MkwhqOfPg&list=PLN7QBWEGh1tzBsof-I5-dWnPua1wCWAwn&index=2>
3. MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus annab nõu, kuidas arvestada sihtrühma mitmekesiste vajadustega: <https://www.youtube.com/watch?v=b9A7eZpZkm4&list=PLN7QBWEGh1tzBsof-I5-dWnPua1wCWAwn&index=3>

Kompetentsikeskus tutvustab 15. detsembril analüüsi võrdsete võimaluste edendamisest projektides

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse **kompetentsikeskus tutvustab võrdsete võimaluste edendamise võrgustikule 15. detsembril värsket analüüsi „Sooline võrdõiguslikkus ja võrdne kohtlemine struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatud projektides: toetuse kasutajate teadlikkus, motivatsioon ja selle suurendamise võimalused“.**

Analüüsi eesmärk on kaardistada projekti elluviimise teekonnal tegurid – nii tõuked kui takistused - mis mõjutavad võrdsete võimaluste edendamist. Analüüsis antakse soovitusi, kuidas muuta soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise, sh ligipääsetavusega arvestamine projektides süsteemsemaks, mõjusamaks ning toetuse taotlejate ja projektide elluviijate jaoks kasutajasõbralikumaks, arusaadavamaks ja mugavamaks.

Analüüsi teostaja on Haap Consulting OÜ. Juhul, kui teil on küsimusi uuringu läbiviimise kohta, siis pöörduge julgesti Lee Maripuu (lee.maripuu@sm.ee) poole.

Analüüsi tutvustame esimesena võrdsete võimaluste edendamise võrgustikule. Tutvustusüritus toimub 15. detsembril. Saadame teile peagi eraldi kalendrikutse täpsema infoga.

***

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskusest ja võrdsete võimaluste edendamise võrgustikust

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus on nõustamis- ja koolitusüksus. Aitame suurendada struktuurivahendite planeerijate ja kasutajate teadlikkust soolise võrdõiguslikkusest, võrdsest kohtlemisest ja ligipääsetavusest ning toetame rakendusasutusi ja rakendusüksusi võrdsete võimaluste lõimimisel meetmete väljatöötamisse ning rakendamisse.

***Võrdsete võimaluste edendamise võrgustik** koondab rakendusasutuste ja rakendusüksuste eksperte ja poliitikakujundajad, kes oma igapäevases töös vastutavad struktuurivahendite kasutamise eest. Võrgustiku eesmärk on toetada struktuurivahendite planeerijaid ja kasutajaid võrdsete võimaluste edendamisel, vahetades infot, häid kogemusi ja metoodikat. Jagame infot võrgustikuga igakuises uudiskirjas ning saame kokku kaks korda aastas. Olete teretulnud infokirja jagama kolleegide ja teiste huvilistega. Palun andke julgesti teada, kui soovite kellegi lisamist infokirja saajate ja võrgustiku listi, või kui te ei soovi infokirja saada.*